

Oud-Utrecht

Redactie (waarn.): mr. J. W. C. van Campen, Fred. Hendr.straat 72, Utrecht

Administratie: H. J. H. Knoester p/a Drift 27, Utrecht

Secr. der ver.: Dr. J. E. A. L. Struick, Stolberglaan 25, Utrecht

Gironummer penningmeester Oud-Utrecht: 575520

De contributie bedraagt f 10,— per jaar.

Wie een gebonden jaarboekje wenst te ontvangen betaalt f 12,50.

EEN EN VEERTIGSTE JAARGANG / NUMMER 4 / APRIL 1968

HET UTRECHTS MONUMENTENFONDS 25 JAAR

De stichting „Het Utrechts Monumentenfonds” is geen vreemde voor de Vereniging „Oud-Utrecht”: in 1943 hielden de gemeente Utrecht en de vereniging haar op de 18e november voor notaris mr. Ph. M. Muus ten doop.

Aan die doop gingen elf jaren van overleg vooraf. Ondanks dat kwade voorteken leeft de stichting nog: dit jaar wordt het 25ste-jaar volge-maakt met een veelheid aan activiteiten.

Dat het leven van het fonds moeiteloos is verlopen mag overigens niet worden gezegd. Het werk kwam maar langzaam van de grond omdat enerzijds de financiële steun van de overheid lange jaren beperkt bleef (1945: f 2.350,— - 1960: f 7.600,—) en anderzijds het aantal begunstigers nog meer jaren rond de 350 bleef steken. Niettemin werd in die jaren een belangrijk stuk werk verzet. Met de beperkte middelen werden, gewoonlijk voor ons gevoel nu kleine, bijdragen gegeven in de kosten van restauraties aan woonhuizen door de gehele binnenstad. Begonnen met het herstel van een werfmuur aan de Oudegracht volgden al spoedig ieder jaar enkele gevels van woonhuizen, die werden ontleisterd, waar-van de raamindeling werd verbeterd of die volledig werden gerestaureerd. Ook kleine bouwdelen als stoepen en stoephekken, voordeuren, ankers en gevelstenen kregen aandacht. Een belangrijk stuk werk, omdat in die jaren de overheid zich nog niet geroepen voelde subsidies in de kosten van woonhuisrestauraties te verlenen; een regeling daarvoor kwam eerst in 1961 tot stand.

Het valt te begrijpen, dat er in die jaren weinig te sparen overbleef. Statutair moest het kapitaal ieder jaar met tenminste 10 procent groeien: einde 1959 was moeizaam f 34.000,— bijeengegaard. Dat was geen be-

drag om op effectieve wijze de reeds bij de oprichters levende wens in vervulling te doen gaan: het aankopen van monumentale woonhuizen, die op geen andere wijze waren te behouden, en het in eigen beheer restaureren daarvan. Eén huisje, Hoogt 6, werd voor *f* 1.500,— gekocht, maar de restauratie ervan bleef - overigens om velerlei redenen - achterwege.

Sinds 1960 echter verscheen een goede anonieme gever, die ieder jaar *f* 5.000,— of *f* 10.000,— aan het fonds schonk. De gemeentelijke overheid verhoogde haar exploitatiesubsidie drastisch (van *f* 6.000,— via *f* 10.000,— tot *f* 15.000,— nu per jaar). In 1966 waagde het bestuur de sprong en kocht het twee huizen (Nieuwegracht 37 en Donkerstraat 23). Het volgende jaar werden deze huizen gerestaureerd en werd het dubbele woonhuis Achter den Dom 16-18 aangekocht. Weer enkele maanden later werd het fonds eigenares van de rij laatstziende eeuwse woninkjes aan de Springweg 110 tot en met 130, van Hoogt 8 en van Keistraat 5.

En de belangstelling voor het werk van het fonds groeide: in 1967 steeg het aantal begunstigers zonder speciale actie tot boven de 500. In de afgelopen maanden van dit jaar kwamen daar rond 100 begunstigers bij. Tegelijkertijd evenwel stapelden de financiële problemen zich op, ook al stegen de jaarlijkse inkomsten uit subsidies en contributies tot boven *f* 20.000,—. Maar vooral de noodzaak restauratiewerken voor te financieren - omdat de uitbetaling van de overheidssubsidies bij lange na niet gelijk kan lopen met de uitvoering van de werkzaamheden - heeft een funeste invloed op de liquiditeitspositie van het fonds.

Niettemin, het fonds voelt zich eindelijk de - weliswaar nog altijd heel kleine - zuster worden van Hendrick de Keijser, Wijnhuisfonds, Stads-herstel, Diogenes en zovele andere. Daarom viert het het 25-jarig bestaan met optimisme. Die viering concentreert zich rond twee hoogtepunten: de bouw van een tentoonstellingspaviljoen op het Janskerkhof en een „bedelaktie” voor het Hoogt.

Als u dit leest hebben vijf aannemers, die in Utrecht aan restauraties werken, en een verlichtingsfirma, een paviljoen op het Janskerkhof voor het fonds laten verrijzen. Tot eind oktober zal daarin een indruk worden gegeven van het werk van het fonds. Maar bovendien hoopt het bestuur dat het gebouwtje een ontmoetingspunt in de binnenstad zal worden, een plaats waar deze zomer vele en veelsoortige activiteiten zullen plaatsvinden.

In het paviljoen wordt ook de aandacht gevraagd voor „'t Hoogt”. Dat project omvat de restauratie van vier woonhuizen aan 't Hoogt en de bouw van een klein theatertje aan de Slachtstraat. Dit groepje huizen in het hart van de binnenstad stamt in oorsprong uit de zeventiende eeuw. Het hoogteverschil van ongeveer een meter tussen de straat en het achterterrein verhoogt de aantrekkelijkheid van het buurtje. Bovendien is veel van de oorspronkelijke vormen bewaard gebleven.

De huizen zijn nu meer dan verwaarloosd. Lange tijd heeft zelfs de afbraak gedreigd. Maar thans staat vast dat ze bij de reconstructie van

de bebouwing tussen Lange Jansstraat, Slachtstraat en Hoogt gehandhaafd kunnen blijven, als waardige tegenspelers van de langs de zuidzijde van de verbrede Lange Jansstraat op te trekken nieuwe bebouwing.

De architect A. L. Oosting, die ook het paviljoen ontwierp, stelde het reconstructieplan op. Theatertje, tentoonstellingsruimten, jaarate-liers voor kunstenaars, kleine winkeltjes, koffiëbar, zullen met elkaar gaan bewijzen dat oude huizen geen belemmering vormen voor het leven in de „city”.

De verwezenlijking van dit plan zal een investering van rond f 800.000,— vragen. Voor rekening van het fonds blijft ongeveer f 300.000,— daarvan. Dat is reden genoeg een „bedelaktie” te ondernemen. In het komende halfjaar zal het fonds dan ook aan alle Utrechters vragen bij te dragen aan een zo snel mogelijke uitvoering van dit unieke project, dat ongetwijfeld een verrijking van de mogelijkheden van de binnenstad zal geven. Het fonds hoopt dat die aktie een goed resultaat zal hebben; ze hoopt dat met het optimisme van een 25-jarige.

J. C. U. LEGNER

Enige aantekeningen over de tekenaar-schilder Johan Coenraad Ulrich Legner, van wie in het febr.nr. een schilderij gereproduceerd werd.

Op 2 november 1859 te Schiedam geboren, werd hij aanvankelijk aan de Polytechnische school te Delft voor architect opgeleid. Blijkbaar heeft hij deze studie niet afgemaakt, want we vinden hem daarna als leraar M.O. tekenen te Venlo. In 1889 vestigde hij zich te Utrecht en gaf daar tekenles aan de Rijks-H.B.S. Hij schilderde landschappen, stadgezichten en portretten. Een aquarel „Avond in Bilthoven” en een paneel „Boschgezicht” van c. 1900 worden vermeld in de schilderijen-catalogus van 1933 van het Centraal Museum. Beide stukken waren toen geplaatst in het Stadhuis. In de catalogus van 1952 zijn ze niet opgenomen. Een schilderij „Oudegracht” hing op de Jubileumtentoonstelling van Kunstliefde, 1907, bij het 100-jarig bestaan van het genootschap. Hij tekende o.a. een portret van Beets, als lithografie gereproduceerd in het boekje van J. Dyserinck, Herinneringen aan Nicolaas Beets. Van goede smaak en tekenvaardigheid getuigt een convocatie voor een „Kunstbeschouwing” van Kunstliefde (25 febr. 1902): een op de rug geziene vrouw, die een prent in een boek bekijkt. Van zijn hand is ook het bekende geschilderde portret van burgemeester Reiger op het Stadhuis.

In zijn utrechtse tijd was Legner minstens een aantal jaren lid van Kunstliefde en van 1901-1903 zelfs „directeur”, een functie die in 1916 werd opgeheven.

Omstreeks 1920 verhuisde hij naar Haarlem, waar hij 29 december 1932 overleed.

v. C.